

*Historiska
Berättelser*

FORTSÄTTNINGSKRIGET 1941 - 1944

25 juni 1941–19 september 1944

”Röda armén satte, med sitt vanliga **dödsförakt och likgiltighet för förluster**, in nya anfall i våg på våg under flera timmar.”

Lars-Eric Theelin

2023

En avgörande period för Finlands självständighet

Finland i krig 1939-1945

Händelserna efter skotten i Mainila

Vinterkriget 1939-1940

Fortsättningskriget 1941-1944

Lapplandskriget avslutas i april
1945

Mellanfreden i Moskva 1944

Paris fredsavtal 1947

Moskvafreden 1940 var svår att acceptera

Vinterkrigets fredsslut i mars 1940 hade lämnat ett djupt sår efter sig i Finland. Stora delar av **Karelen** hade avträtts och Hangö var ockuperat av sovjettrupper.

I Moskvafreden 12.3.1940 var Finland tvungen att överlåta **Hangöudd och Hangö stad** till Sovjet som flottbas för 30 år. Områdets areal var 115 kvadratkilometer och det innefattade c. **400 öar**.

Tidpunkten för överlåtelsen var 22.3.1940 kl. 24:00. All befolkning omfattande då ungefär 3000 personer var evakuerad. En större del var redan tidigare flyttat annanstans. 8000 människor förlorade sitt hem.

Förlorade områden i mars 1940

Finland i en återvändsgränd

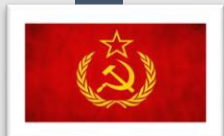
Den 8 september 1940 krävde Sovjetunionen att Finland skulle godkänna dagliga sovjetiska järnvägstransporter till det arrenderade Hangöområdet.

Därmed var det enklare för finländarna att senare godkänna en tysk förfrågan om transitering av tyska soldater på permission från Norge genom finländskt territorium. Ett sådant avtal ingicks den 22 september efter att Sverige godkänt motsvarande transporter. Tyskland var ännu vid denna tidpunkt i förbund med Sovjetunionen.

Under mellanfreden var den politiska atmosfären betryckande på grund av de baltiska staternas snabba kollektivisering, samt nedskjutningen av Aero O/Ys passagerarflygplan den 14 juni.

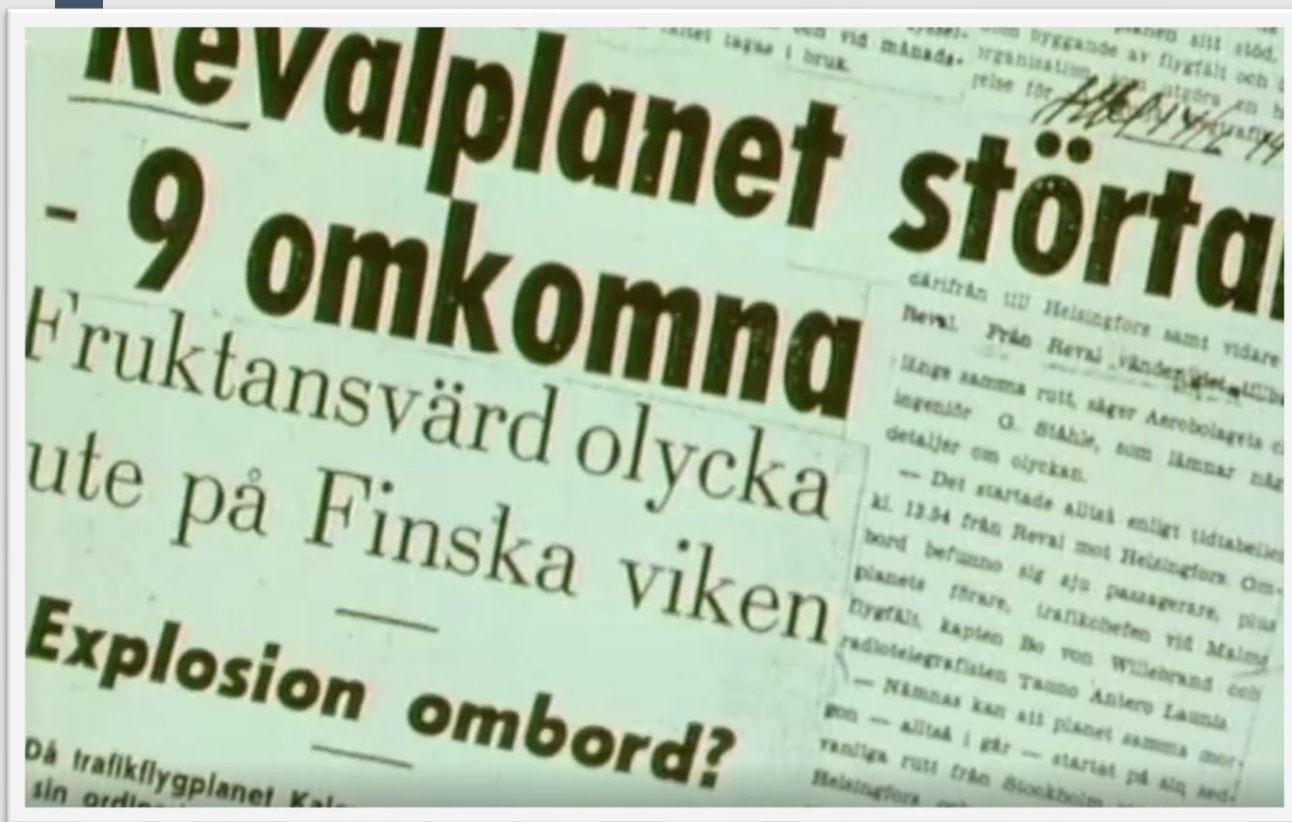
Landet var nu inringat och kände sig ensamt – de baltiska staterna hade ockuperats, Tyskland och Sovjetunionen var allierade och det officiella Sverige hade vänt ryggen till.

Churchill förklarade Finland krig den 6 december 1941. Sverige ville inte officiellt stöda Finland.

Aero OY:s Revalplan nedskjutet 14.juni 1940

Den 14.juni 1940 var ett av Aero O/Y:s Junkers-flygplan *Kaleva* på en flygning från Tallinn till Helsingfors när det **sköts ner av två sovjetiska bombflygplan** över Finska viken. Vid tidpunkten var inte Finland i krig med vare sig Sovjetunionen eller något annat land.

<https://svenska.yle.fi/a/7-1323615>

"Sista flyget från Tallinn"

Junkers Ju 52/3m

Fortsättningskriget utkämpades av Finland och Nazityskland mot Sovjetunionen mellan den 25 juni 1941 och den 19 september 1944 under andra världskriget. Finland lyckades bevara sin självständighet genom att överge Tyskland i exakt rätt ögonblick.

Vapenvilan inleddes den 4 september klockan 07.00 för finländsk del, och Sovjetunionen avslutade krigsaktionerna ett dygn senare, den 5 september.

Den andliga gemenskapen var stor

SA-Kuva

Jumalanpalvelus etulinjoilla katottomassa rakennuksessa. Syväri, Mäntysöva 15.9.1941.

Fortsättningskriget inleds

Vid inledningen av Operation Barbarossa den 22 juni 1941 utnyttjade tyskarna finskt territorium.

Tyska flygvapnet använde finska baser då dessa gjorde räder mot sovjetiska städer och baser.

Sovjetunionen svarade med att bomba finska orter.

Finlands ledning försökte ännu påpeka att landet var neutralt, men efter att **500 sovjetiska flygplan hade bombat Åbo, Helsingfors och Borgå**, annonserade finska statsministern Rangell i radion att Finland var åter igen i krig med östgrannen.

Finland deklarerade krig mot Sovjetunionen den 26 juni 1941

Operation Barbarossa

Tyskt flygplan och renar i Lappland

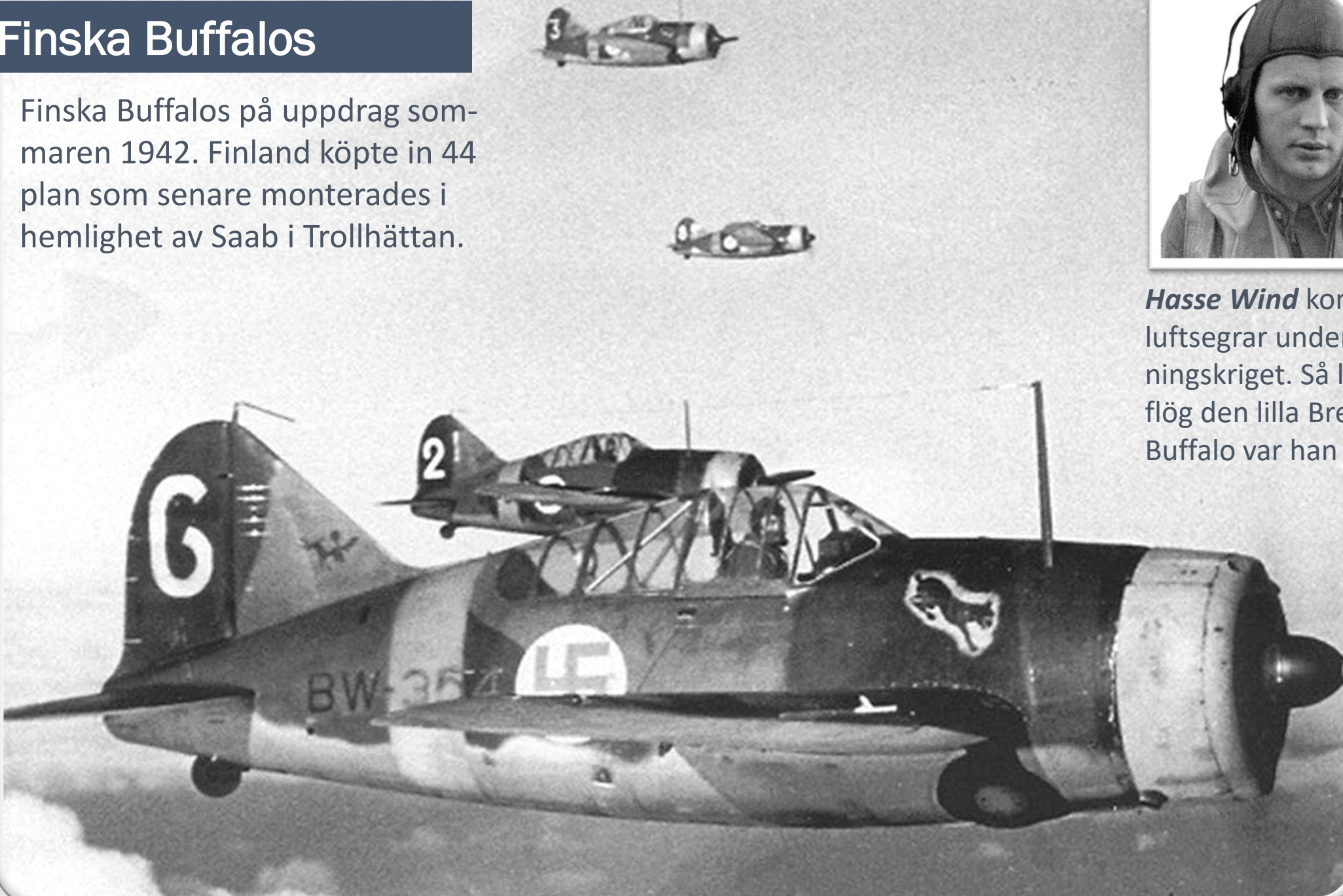

Finska Buffalos

Finska Buffalos på uppdrag sommaren 1942. Finland köpte in 44 plan som senare monterades i hemlighet av Saab i Trollhättan.

Hasse Wind kom upp i 75 luftsegrar under försättningskriget. Så länge han flög den lilla Brewster Buffalo var han osårbar.

500 ryska flygplan bombar
Finland upplever igen en period
av Rysslands försök till ockupering
och underkastelse. Den finska
armén gav sig inte utan ryssen fick
ge upp efter 5 år av förnedrande
motstånd.

En övergiven gata i Helsingfors efter ett sovjetiskt bombanfall.

Fortsättningskriget hösten 1941 – ”Storfinland”

Under hösten 1941 hade finska armén lyckats återerövra de områden som landet förlorat efter vinterkriget.

Under hösten fortsatte operationerna över den gamla riksgänsen mot Östkarelen. Trupperna erövrade i slutet av september staden Petrozavodsk (fi. Petroskoi) som snabbt döptes om till Äänislinna.

Bild: Yle Uutisgrafiikka

Många finländare trodde faktiskt att Finland kunde växa flerfallt – utan Nazityskland hade detta inte varit möjligt

Efter att Petrozavodsk hade erövrats försökte finska armén avancera norr om staden till Onegasjöns norra spets, där armén skulle inta ställningar inför vintern. Slagen vid Karhumäki och Rukajärvi utkämpades på detta frontavsnitt.

Före slaget vid Karhumäki hade sovjetarmén byggt försvarsställningar och fått förstärkningar. I slaget dog ca 8000 ryssar och ca 1500 finnar

Drömmen om ett Storfinland

Soldaterna går över den gamla gränsen mellan Finland och Sovjetunionen 1941

Alla planer om ett Stor-Finland fick dock avskrivas, sedan Sovjetunionen på försommaren 1944 inlett sin storoffensiv på de finländska frontavsnitten.

Två finska soldater i Petroskoj (Äänislinna) under fortsättningskriget, 1941

Finsk trupp under fortsättningskriget

4.6.1942

Adolf Hitler uppvaktar
C.G.Mannerheim
75 år

Den 4 6. 1942 fyllde Mannerheim 75 år och han befordrades till Marskalk av Finland. Det beslutades även att denna dag skulle bli den finska försvarsmaktens flaggfestdag. Hitler kom på ett överraskningsbesök till honom i Immola

Den 4 juni 1942 besökte Adolf Hitler fältmarskalk Gustaf Mannerheim på dennes 75-årsdag. Besöket skulle få Finland att fortsätta sin offensiv mot Sovjetunionen som hade avstannat ett halvår tidigare. Till höger går presidenten Risto Ryti.

© Bildarchiv Preussischer Kulturbesit

Finlands tre försvarslinjer

FINLAND

• Viipuri

Summa

Kuolemajärvi

Vuoksi

Muolaa

Terijoki

Suvanto

Taipale

Lake
Ladoga

Gulf of Finland

Mannerheim Line

Mannerheimlinjen

gjordes under 1920-
1930-talet och den
sträckte sig från Finska
vikens kust genom
Summa till
Vuoksen och slutade
vid Taipale

SOVIET
UNION

FAKTA

Mannerheimlinjen gjordes under 1920-1930-talet och den sträckte sig från Finska vikens kust genom Summa till Vuoksen och slutade vid Taipale

Vammelsuun–Taipale linjen, VT-linjen på Karelska näset år 1944.

Salpalinjen – Finlands största bygge

”Finlands lås”

Salpalinjen - bunkerlinjen vid Finlands östra gräns har kallats det största byggnadsprojektet i Finland. För en man skulle det ha tagit 70 000 år att uppföra den. Byggnadsarbetet var som livligast i mars 1941, då 37 000 personer arbetade med att bygga försvarslinjen. Salpalinjen är 1200 km lång och sträcker sig från Finska viken i söder till Petsamo i den tidens norra Finland.

Salpalinjens ryggrad bestod av korsur (skyddsrum) i armerad betong. Därtill ingick det i vår försvarslinje fältbefästningar i trä, pansarhinderstenar, taggtrådshinder och stridsgravar. Vid Salpalinjen byggdes ca 350 kilometer skytte- och förbindelsegravar, 700 korsur i armerad betong för inkvartering och för strid, 25 bergrum, hundratals fältbefästa korsur för övernattningsplatser, 1650 fältbefästa maskingevärsställningar och eldledningsplatser, 500 kanonställningar samt över 200 km tankhinder i flera rader och över 300 km taggtrådshinder.

Efter kriget föll Salpalinjen i glömska för flera årtionden. En del av objekten utmed försvarslinjen har återställts eller rekonstruerats, huvudsakligen med tanke på turism. Salpalinjen kan likställas med objekt som upptas i fornminneslagen och får inte rubbas utan tillstånd av Museiverket

Salpalinjen

Om detta väldiga byggnads-verk har man hävdad att det vore lika väl synligt från världsrymden som Kinesiska muren om det hade byggts helt ovan jord. Eftersom linjen aldrig kom att prövas i strid, har den fallit mer eller mindre i glömska. *Karta: Steffen Ørsted*

Striderna under fortsättningskriget utkämpades inte vid Salpalinjen, men man förmodar att försvarslinjen hade en stor inverkan på de fredsvillkor Sovjet dikterade. Då kriget tagit slut bestämde de allierades kontrollkommission att Salpalinjens beväpning skulle nedmonteras

Salpalinjen i Aholanvaara i Salla

Salpalinjen – "Finlands lås"
1200 km lång med skyttegravar
och pansarhinder

Pansarhinder i Kontiolahti

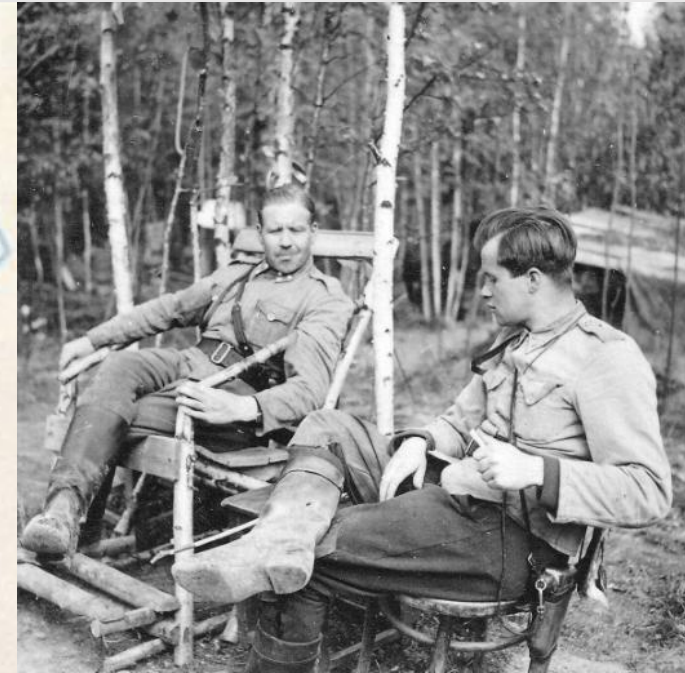

Svir - fronten

Svir är en 224 km lång flod som rinner från Onega till Ladoga.

1939 års gräns är här markerad med en streckad linje.

JR 61 vid Svirfronten 1942 - 1943.

Paraden den 1 nov 1942 på 1-årsdagen av Äänislinnas erövring av general Lagus pansardivision.

Svir - fronten

*Pontonbro över
Svirfloden, nedanför
kraftverket 1941*

*JR 61 SVIR.
Förbindelsegång mellan
korsun och skyttegraven.*

En veterans berättelse:
"Vår bataljons pojkar
samlades ihop, och av
styrkan som varit 74
man återstod 21 man".

Svir - fronten

Överbefälhavarens besök i Svir

Svårframkomlig terräng i Svir

Mannerheim vid Svir-fronten 1943

Bild: Jan.Erik Granbacka

Slaget om Helsingfors i februari 1944

Nattlig formationsflygning – tre nätter med fienden

Sovjetunionens mål var att helt uttradera Finlands huvudstad.

Bombningarna av Helsingfors utfördes under tre nätter, den 6, 16 och 26 februari 1944. Alla tre inleddes på kvällen och fortsatte långt in på natten. ADD utförde sammanlagt 2 000 flyguppdrag och fällde ca 20 000 bomber av olika slag; bombernas totala vikt uppgick till ca 2 400 ton.

Helsingfors bombas

Slutsatser

Sovjetunionens försök att med maktmedel tvinga Finland att godta måttlöst hårda fredsvillkor misslyckades i grunden. Försöket att utplåna huvudstaden med massiva bombardemang gav inte alls sådana resultat som angriparen hade räknat med; Helsingfors luftvärn minimerade effektivt ADD:s styrka och noggrannhet

Källa: Pertti Alanen, *Helsingfors Luftvärnregemente*
Artikel av generallöjtnant Heikki Nikunen

Slaget om Helsingfors i februari 1944

Luftvärnsregementet med hjälp av skyddskårister, lottor och 12–16-åriga så kallade soldatgossar, försvarade huvudstaden.

Tack vare Försvarsmaktens luftförsvars och de frivilligas insats besparades Helsingfors större ödeläggelse.

Nordens Största Slag

Slaget vid Tali-Ihantala 25.6. – 9.7.1944

I striden vid Tali-Ihantala förlorade Röda armén 300 stridsvagnar, 280 flygplan och 5 500 stupade och 14 500 sårade.

De finska förlusterna i 4:e armékåren uppgick till 1 101 stupade, 6 264 sårade och 1 096 saknade.

Bristande Sovjetisk effektivitet

25 nedskjutna sovjetiska plan för varje nedskjutet finskt;

Som en direkt följd av den finska avvärjningssegern mildrades de sovjetiska kraven på vapenvila avsevärt, och Finland undgick ödet att bli en del av den kommunistiska diktaturen.

General Oesch stoppade röda armén vid **Tali-Ihantala** 9.7.1944

General Karl Lennart Oesch
1892-1978

De finska styrkorna på 50 000 man under ledning av **Karl Oesch** lyckades stoppa de tredubbelt större (150 000) sovjetiska styrkorna i Nordens största slag någonsin.

Genom en serie motanfall och ett försvar med massiva artillerikoncentrationer, lyckades det finska försvaret bryta udden av den sovjetiska storoffensiven.

Källa: "Veitsen terällä", "Torjuntavoitto"

Pansarjägarna, översergeant Kurt Engman och undersergeant Paul Renvall från II/IR13 var effektiva pansarlödare vid striderna i Tali. FOTO: SA-KUVA

Vägen till Rukajärvi (Rukajärven tie)

Den Sista Striden

I augusti 1944 pågick i Rukajärvi den sista striden mellan Finland och Sovjetunionen.

Rukajärvi vägen från Lieksa ända till Rukajärvi fungerade som ända serviceväg för trupperna i riktningen mot Rukajärvi. Färden utgjorde 230 kilometer. Underhållskolonnerna med soldater och lottor, använde denna väg till och från fronten,

*Beslagtagna vapen från Omelia motti
21.-24.7.1941*

I Rukajärvi stupade cirka 2700 män och 35 lottor. Totala förlusterna inklusive sårade uppgick till cirka 7200.

Efter striderna i Rukajärvi tystnade vapnen småningom

Rukajärven tie

Fortsättningskriget avgjordes på Karelska näset

När Viborg föll i juni 1944 stod Finlands självständighet på spel. Under sommaren var ett sovjetiskt genombrott flera gånger hotande nära. Ändå lyckades Finland återta initiativet och kunde i Nordens största slag stå emot Röda armén.

Finska soldater passerar ett vrak efter en sovjetisk stridsvagn på Karelska näset 1944. De är utrustade med finska vapen och tyska Panzerfaust pansarskott, och den främre har en Suomi kulsprutepistol.

© Finska försvarsmaktens bildarkiv

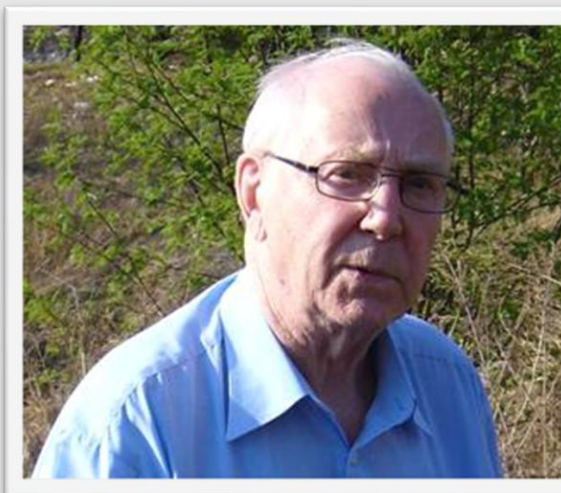
Finlands okände krigshjälte – avgjorde ensam striden vid Kivisillansalmi

1/2

Den 22-årige *Undersergeanten Allan Finholm* från Bosund i Larsmo, var tillsammans med IR 61 i ställning vid Tienhaara, Kivisillansalmi nära Viborg. Ställningen hölls som Finlands lås (Salpa), vars förlust skulle ha öppnat vägen och järnvägen för röd-armén till Helsingfors.

Finholm avgjorde med sin maskinpistol ensam slaget vid Kivisillansalmi.

Ryssarna avvärjde finnarnas motanfall, förutom Finholm, som inte förstod att han blivit ensam med fienden. –Jag var förskräckt och försökte springa siksak. I skydd av snåren lyckades jag undvika att bli träffad. Framför sig på brofästet hade han 70–80 ryssar som skulle över. Han började plocka bort dem en och en, men vågade inte skjuta med serieeld av risk för att bli upptäckt, utan ställde in på enskild eld.

Allan Finholm

Han lyckades skjuta minst **sextio fiender** och kunde en stund senare rapportera till sin förman löjtnant Löfman:

”Di e int jär na meir”. *Finholms första ord efter att 60-70 ryska soldater stupat för hans kulor har blivit bevingade efter alla år*

Efter Finholms meddelande föll en granat i närheten. Löfman dog genast och Finholm fick av skärvorna ett stort sår i pannan. Han fördes från Näset till militärsjukhuset, varifrån han återvände till fronten under hösten och blev där till krigets slut.

Striden glömdes

Allan Finholm borde enligt många ha förtjänat Mannerheim-korset, men händelsen glömdes, eftersom officerarna på stridsområdet alla dog eller sårades och händelsen förblev orapporterad åt kommendör Alpo Marttinen.

År 1991 berättade Finholm händelsen för sin vapenbroder, författaren Harry Järv, som gjorde honom känd. Finholm blev ”Den finlandssvenske Antti Rokka”.

År 2004 sågs Finholms skepnad i Åke Lindmans krigsfilm ”Etulinjan edessä”.

Allan Finholm dog 3.1.2015, 92 år gammal.

Sovjetiskt storanfall – Tienhaara håller 1944

På morgonen den 23 juni 1944 inleddes storanfallet med häftiga sovjetiska artilleriförberedelser och flygbombningar. 20.000 granater sköts under en morgontimme mot ett begränsat område på cirka två kvadratkilometer. Under fortsatt intensiv eld satte de sovjetiska anfallarna sina farkoster i sjön och fyllde nästan Kivisillansalmi med dem. När den blandade flottan av småbåtar nalkades norra stranden flyttades den understödjande elden framåt. De finska soldaterna tryckte i sina bristfälliga värn, höll sina vapen redo och hoppades på motelden från det egna artilleriet.

”På min order – ELD! ELD! ELD!”

Alpo Marttinen

Meddelandet gick fram, och inom mindre än en minut ylade de finska granaterna över soldaterna och slog ned bland de tätt samlade fienderna. Träd, fordon, vapen, båtar och människor kastades upp i luften eller krossades av granatelden.

Med sundet nästan fyllt av sönderskjutna båtar och flytande lik var det uppenbart att det sovjetiska anfallet – åtminstone för ögonblicket – var stoppat. På kvällen kunde regementschef Marttinen meddela Mannerheim: **”Herr Marskalk – Tienhaara håller!”**

IR 61:s kommandör, överstelöjtnant Alpo Marttinen inspekterar ställningarna i Tienhaara den 25 juni 1944. Marttinen utnämndes till Mannerheimriddare bland annat för insatserna vid Tienhaara.

FOTO: SA-KUVA

Viborg var västra änden på VKT-ställningen som var den sista försvarslinjen på Karelska näset. Staden lämnades dock av sina finska försvarare nästan helt utan strid den 20 juni 1944. © Finska försvarsmaktens bildark

Överstelöjtnant **Adolf Ehrnrooth**
och major Olanterä inspekterar infanteri IR7 i
Ternola 4.6.1944

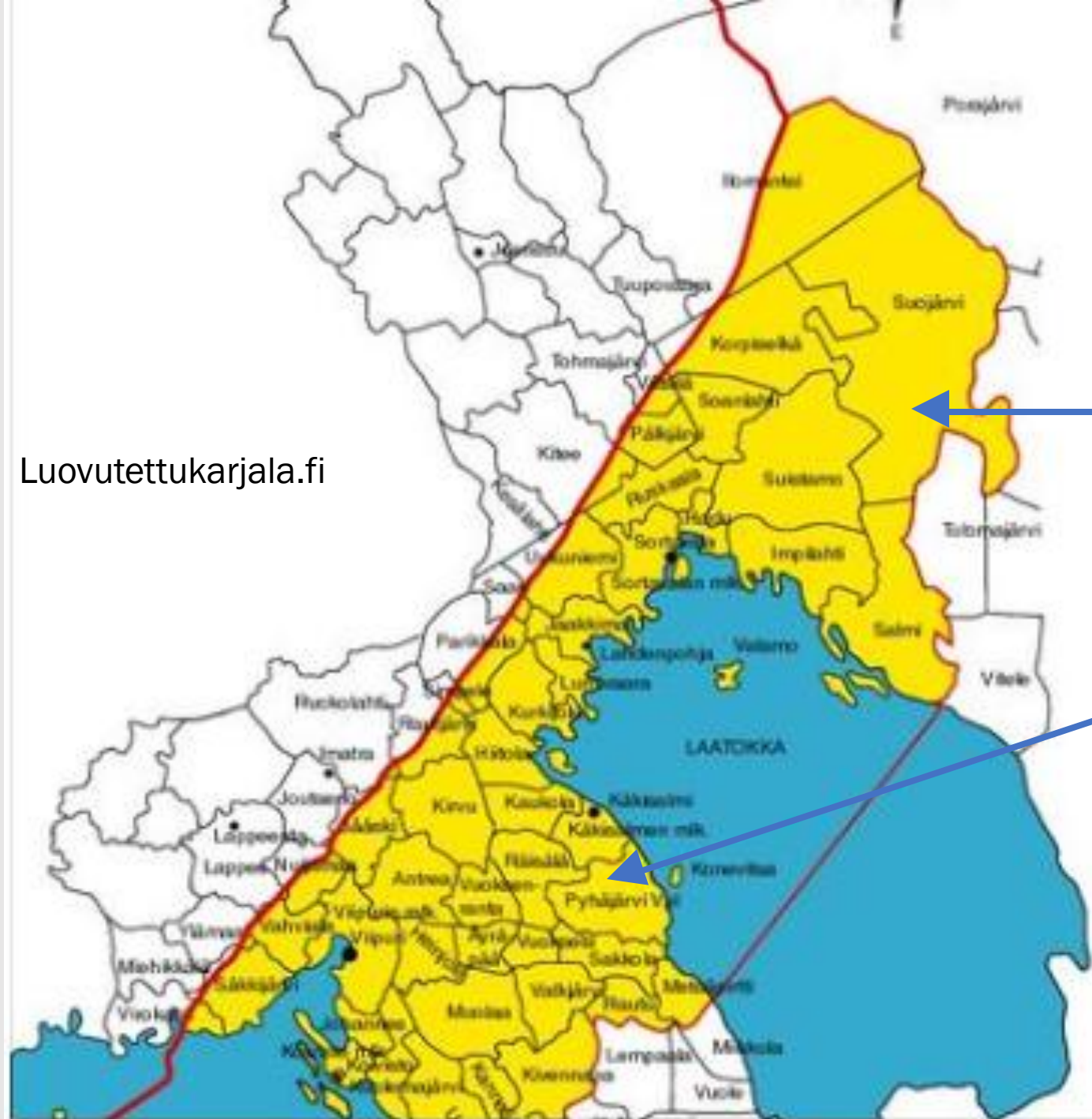
Den numera avlidna veteranen **Olavi Sorvari** tjänade i **Adolf Ehrnroots** infanteriregemente. Sorvari berättade, hur hans uppgift var att läsa ***Dagens lösenord*** för alla män. (Seurakuntalainen)

Det förlorade
Karelen

Ladoga-
Karelen

Karelska
näset

Regionen beboddes ursprungligen av
den finsk-ugriska folkstammen *karelarna*.

Luovutettukarjala.fi

Evakuering av Karelen 1944
Över 400 000 karelare förlorade sina hem

Andäktig samling runt
radio-apparaten för
avlyssning av senaste
krigsnyheter
Pappa vid fronten.....

Den Sista Striden – Viimeinen Taistelu

På sin vakt i Vuosalmi 1944

(SA-kuva)

Vaksamhet i skyttegraven

Avvärjningssegern i Iломants 1944

Slaget vid Iломants var Sovjetunionens sista storanfall mot Finland

26. 7. – 13.8.1944

Jatkosodan Iломantsin mottitaistelussa tuhottu neuvostoliittolainen T-26 - panssarivaunu.

Tienhaara 1944

På morgonen lade det ryska artilleriet in hela sin eldkraft, himlen fylldes av lågt flygande jaktplan och ryssarna lyckades ta sig upp på bron nära Tienhaara.

**Oväsendet var öronbedövande när
helvetesmaskineriet sattes in**

Luften, jord och himmel vibrerade bävade i ett enda kaotisk dån

Mellan liv och Död i skyttegravarna

”Den som lyssnar kan höra dödssmärtan i den sårade kamratens skrik eller känna lukten av blod blandat med dödsångestens yttersta stress. Kamratskapets innersta kärna fann jag i korsun”.

*Jan Kjellberg
Svensk frivillig*

Foto: Finlands Nationella audiovisuella arkiv

Ryssarna dödade
skoningslöst

Finska barn som mördats av ryska
partisaner i Seitajärvi 1943

Lilla Armi blev symbol för krigets barnoffer

Vinterkrigets första barnoffer
var lilla Armi som dog i
bombningen av Helsingfors
torsdagen
den 30.november 1939

Armi Metsäpelto blev 7 år.
Bild: Metsäpelto familjealbum

Vapenstilleståndet 4.9.1944

Soldater på skyttegravskanten för att ta kontakt med ryssarna, men ingen syns till den 4 september klockan 08.00. (SA-bild)

Fortsättningskrigets
slutskede i september 1944

Rakuunoita matkalla Iломantsiin. (kuva: SA-kuva-arkisto)

Fredsdelegationen den 7. september 1944

Den finländska fredsdelegationen korsar frontlinjen i Juustila på väg till Moskva den 7 september 1944. De är statsminister Hackzell, generalerna Waldén och Heinrichs samt generallöjtnant Enckell.

Vapenstillestånd den 19 september 1944

Sedan Finland gått med på att göra statsledningen sammansättning mer Sovjetvänlig låg vägen öppen för fredsförhandlingar.

Striderna avbröts därför den 4 september och överläggningarna – närmast att likna vid diktat från sovjetisk sida – avslutades med ett avtal om **vapenstillestånd den 19 september**. Det definitiva fredsfördraget träffades först 1947 i Paris. Många av dess huvudpunkter innebar stora uppoffringar för Finland, men landet hade i alla fall kommit ur kriget utan att ockuperas och utan att förlora sin självständighet.

En av förutsättningarna för detta var resultatet av striderna på Karelska näset sommaren 1944.

Krigsslutet och Fredsvillkoren

Finlands fredsdelegation går den 8 september 1944 över ingenmansland till sovjetockuperat område, där de mottas av sovjetiska sambandsofficerer med vita armbindlar. Vapenstilleståndsavtalet undertecknades den 19 september 1944

Moskvafredens gränser av 1940 skulle återställas.

- **Petsamo** överlåtas till Sovjetunionen
- **Porkala** utarrenderas på 50 år som sovjetisk marinbas.
- **Avväpnandet** av de tyska trupperna.
- **Krigsskadestånd** på 300 milj. dollar
- **Armén demobiliseras** inom två och en halv månad
- Samarbete med de allierade för att gripa och **döma krigsförbrytare**.

Det slutliga fredsavtalet undertecknades i Paris den 10. februari 1947

En svår fred med tunga villkor

Den 19 september 1944 slöts vapenstillestånd mellan Finland och Sovjetunionen. Villkoren var mycket tunga.

T.f. statsminister Ernst von Born säger: "Medborgare! Den 19 september 1944 kommer att i vår historia bevaras som en den tunga prövningens dag för vårt folk."

Krigsskadeståndet var 300 miljoner dollar. Avtalets undertecknandet innebar att Finland omedelbart var skyldigt att påbörja tillbakadragandet av trupperna. De förlorade områdena till Sovjetunionen var Karelen, Petsamo och Porkala för 50 år.

Men Herren prövar blott, Han ej förskjuter, säger Ernst von Born.

Statsminister Castrén talar: "Vi inser att den fred som nu ernåtts kommer att bli verklighet först efter många år av arbete. Under 6 år måste vårt folk anspänna alla sina krafter för att uppbringa de ekonomiska värden som skall erläggas som lösen för vår fred."

Dessutom måste man lösa jordfrågan för alla evakuerade. Och ersättningar till krigsänkor invalider och faderlösa.

Förlorade områden 1940 och 1944

FINLAND 1942

Avträdde områden 1944

GRAFIK: KATI HIEKKANEN

Lapplands dolda historia, Lapplandskriget 1944

Fredsavtalet krävde avväpnandet av de tyska trupper som stannat kvar i landet efter 15/9 1944, vilket ledde till Lapplandskriget som pågick mellan 15.9.1944-27.4.1945.

"Den brända markens taktik"

2 september 1944 bryter Finland förbindelserna med Tyskland och tyskarna börjar ödelägga norra Finland

LAPPLANDSKRIGET

Nazitysklands "Brända markens taktik"

Adolf Hitler och hans folk
lämnar ett nedbränt Lappland
bakom sig

Rovaniemi centrum 1944

Nazitysklands "Brända markens taktik"

Ivalo förstördes av tyskarna under deras reträtt och "den brända markens" - taktik

Tyskarna brände allt på sin väg norrut

Evakuering av kvinnor och kor över
till Sverige 1944

SA-kuva

Evakuering i Sodankylä.
Bild: SA-kuva

Svenska frivilligkompaniet

"Finlands sak är vår"

Under fortsättningskriget tjänstgjorde närmare 400 svenskar i Svenska frivilligkompaniet 1944 på östfronten vid Jandeba och på Karelska näset sommaren 1944.

– Totalt deltog ca 12 000 svenska frivilliga under vinter- och fortsättningskrigen 1939-1944.

122 svenska frivilliga stupade och många hundra sårades, många med livslång invaliditet som följd, i kampen för Sveriges ära och Finlands frihet.

Svenska frivilliga vid Svir-
fronten 1942-1944

"Röda rosor av svenskt blod på Finlands snöiga jord"

Svenska frivilligkompaniet

En frivilligs Berättelse:

Jan Kjellberg skildrade sina upplevelser på fronten i boken *Barnet som ingen ville ha*.

"Skräcken och vändan när artilleriet och andra tunga vapen spydde ut sina granater, ljudet av träd som knäcktes, jordkokor som for i luften tillsammans med stenar, den stinkande lukten av granatrök kan inte beskrivas i ord. Man gräver ner sig som jordråttan som letar ett hål att gömma sig i. Kriget i kriget var maskinernas krig. *Den som lyssnar kan höra dödssmärtan i den sårade kamratens skrik eller känna lukten av blod blandat med dödsångestens yttersta stress. Kamratskapets innersta kärna fann jag i korsun*".

Stred vid Svir-fronten som 18-åring

Korpral Jan Kjellberg tillhörde det så kallade Svenska frivilligkompaniet, vars medlemmar kämpade vid Jandeba på Svirfronten 1942–1944 och senare på Karelska näset under storstriderna sommaren 1944.

"Den som varit med har svårt att förklara och den som inte varit med har svårt att förstå."

Jan Kjellberg blev 97 år.

72 000 krigsbarn till Sverige

1939-1944

”Hand i Hand mot Okänt Land”

Krigsbarn. Omkring 70 000 finländska barn sändes under kriget till Sverige
Foto: Museiverket

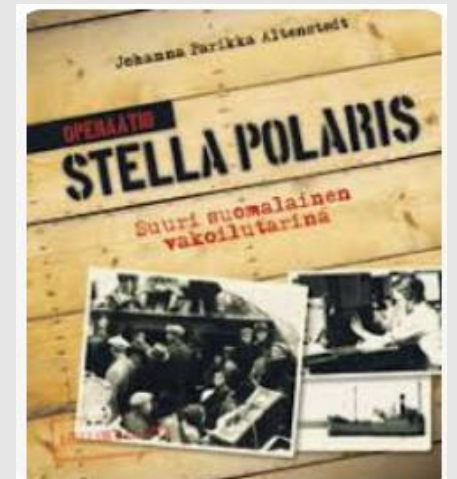

Operation Stella Polaris

Operation Stella Polaris var en hemlig finländsk under-
rättelse-operation, med syfte att flytta utrustning och
rättelsematerial till Sverige så att verksamheten skulle
kunna fortsätta och materialet inte skulle hamna i Sovjetunionens händer.
Operationen hade sin bas i den lilla fiskebyn Nämptäs i Närpes, varifrån
arkivet skeppades till svenska hamnar.

Operation Stella Polaris planerades under sommaren 1944, när det
började bli uppenbart att Finland skulle förlora kriget, och det
bedömdes att Sovjetunionen skulle kunna ockupera Finland.
En av avsikterna från finländskt håll var att kunna etablera
finländsk militär signalspaning på svensk mark åt en möjlig
finländsk exilregering.

Källa: Wikipedia

FARANS ÅR 1944 – 1948 / Operation Stella Polaris

Farans år är benämning på efterkrigstiden 1944–1948, då man allmänt uppfattade att det förelåg såväl ett inre som ett yttre hot mot landets västerländska samhällsordning.

Under de mest kritiska dagarna i slutet av april 1948 ankrade några enheter ur flottan, bl.a. kanonbåten Uusimaa, i hamnbassängen i Södra hamnen i Hfrs. De hade kunnat ingripa i händelse av oroligheter vid presidentens slott. Foto: Lehtikuva Oy, Hede-foto.

Tack för bevarandet av Finlands självständighet !

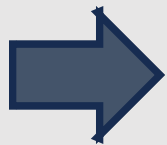

Marskalkens slutord i ”Marskalkens Minnen”

Fäderneärvd tro

- Fosterlandskärlek
- Beslutsam och offerberedd försvarsvilja

Den insikt jag framom andra ville inpräglade i kommande släktens medvetande är, att tvedräkt inom egna led hugger skarpare än oväns svärd, och att inre stridigheter öppna dörren för ingrepp utifrån. Att ett enigt folk, även om det är litet, kan visa prov på en oanad slagkraft och därigenom avvända de yttersta prövningar ödet har i beredskap, det har Finlands folk självt ådagalagt i sina två senaste krig.

Genom att sluta leden i farans stund köpte den finska nationen sig rätt att även framgent leva sitt eget, självständiga liv i kretsen av fria nationer. Det faktum att den icke sviktade under kraftansträngningen visar att den är av sunt och hårt virke. Om vi förbli oss själva trogna och i alla ödets skiften enigt och oryggligt hålla fast vid de värden, som intill denna dag ha utgjort grundvalen för Finlands frihet: fäderneärvd tro, fosterlandskärlek, beslutsam och offerberedd försvarsvilja, då kan det finska folket med tillitsfull förtröstan se framtiden an.

G. Mannerheim

10.5.1950 / Val-Mont

Den Vite Generalen

1918

1940

Carl Gustaf Emil Mannerheim

Marskalk av Finland
President 1944-1946

Född: 4.6.1867

Död: 27.1.1951

Mannerheim

Carl Gustaf Mannerheim

1867-1951

Tavla av Eero Järnefelt
1922

1863-1937

Mannerheimkorset

Under vinterkriget föddes tanken på att ta i bruk en orden, som oberoende av militärgrad skulle kunna ges som belöning åt personer som genom mod i strid uppnått stora resultat eller genom att förtjänstfullt ha lett krigsmanövrer.

Efter vinterkrigets slut 1940 grundades genom en författning Mannerheimkorset i två klasser till Frihetskorsets orden.

Av den som får orden används benämningen

Mannerheim-korsets riddare

Mödrarnas frihetskors 1942

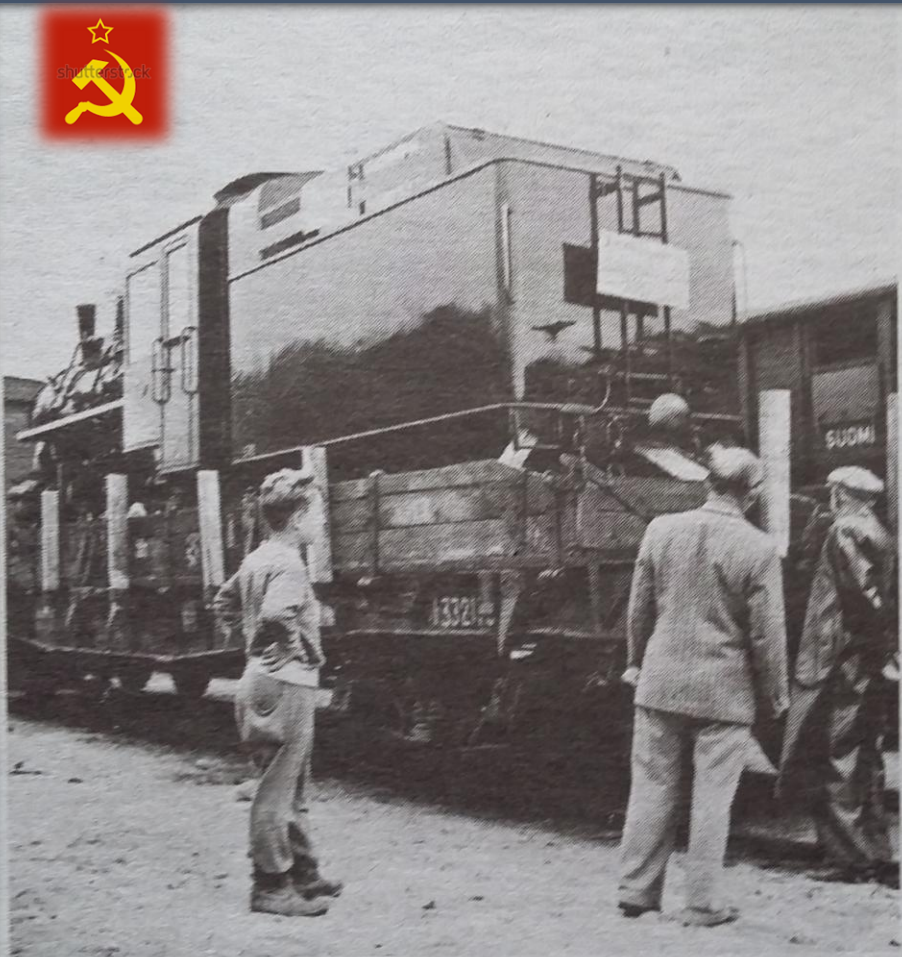

Frihetskorset

Mödrarnas Frihetskors

På mors dag 1942 förlänade marskalk Gustaf Mannerheim Frihetskorset kollektivt till "alla Finlands mödrar" som ett erkännande för deras insatser under kriget. Frihetskorset 4:e klass med svärd.

SKULDEN ÄR BETALD

**SKULDEN ÄR
BETALD
19.9.1952**

**515,2 milj. dollar
4,5 miljarder euro
(2012)**

*Historien
Förtäljer..*

Förutom skadeståndet förlorade vi 12% landområden
och 95 000 stupade.

Finlands krigsskadestånd fastslogs i mellanfreden i september 1944 och bekräftades i Parisfreden 1947.

Vad hade hänt ifall Finland inte kunnat betala krigsskadeståndet?

Krigsskadeståndet baserade sig på ett beslut som de allierade staterna USA, Storbritannien, Frankrike och Sovjetunionen påtvingade Finland.

Betalningen innehöll en tidsgräns.

Ifall Finland inte hade accepterat villkoren, skulle Sovjetunionen ha ockuperat Finland i sin helhet år 1956, med bifall av dessa länder.

Tunga villkor

Krigets upplevelser gav livslånga trauman – En del kom hem – andra inte..

Kriget lämnade efter sig känslomässiga spår och psykiskt lidande

Man grävde gropar åt sina kamrater

Fältbegravning SA-kuva

Retirerande finska soldater på det sovjetiska storanfallets
andra dag, den 11 juni 1944

”Kaveria ei jätetä”

Sårade soldater på väg hem från fronten.

Bild: SA-kuva

Lingonsylt påminde om blod

Han kunde inte äta potatis med lingonsylt eftersom den röda färgen påminde om blod.

”Det talades väldigt lite om kriget. Den enda gången pappa nämnde kriget var då vi åt potatis med lingonsylt. Han kunde inte göra det eftersom han tyckte att den röda färgen påminde om blod. Det hade han sett för mycket av sa han.”

Alf Burman/Yle

De som var med talade sällan om kriget

"Den som varit med har svårt att förklara och den som inte varit med har svårt att förstå."

Jan Kjellberg, svensk frivillig

I Lottornas goda vård

Mödrarna och de systerliga lottorna och sjuksköterskorna, den rena, vårdande kvinnlighet gav de unga soldaterna känslomässiga band och tröst mitt i det omgivande våldet. Foto: Försvarsmaktens bildarkiv, SA-kuva

Förluster under Fortsättningskriget 1941-1944

Den Ryska örnen anfaller Finlands
Jungfru (Edvard Istos 1899)

Stridande	
 Finland	 Sovjetunionen
 Tyskland	 Storbritannien ²
 Italien ¹	
Befälhavare och ledare	
 C.G.E. Mannerheim	 Kirill Meretskov
	 Leonid Govorov
Styrka	
530 000 finländare ^[1]	450 390 ^[2]
220 000 tyskar	(900 000 – 1 500 000 ^[3])
Förluster	
58 715 finländare döda eller saknade	200 000 döda eller saknade
158 000 finländare sårade	385 000 sårade av vilka
1 500 finländska civila döda ^[4]	190 000 sjuka
2 377 tillfångatagna ^[5]	64 000 tillfångatagna ^[3]
	4 000–7 000 civila döda

Stupade och sårade under vinter- och fortsättningskrigen

KRIG		FINLAND	SOVJETUNIONEN
	Styrka	300 000	760 000
Vinterkriget	Stupade	22 830	126 875
	Sårade	43 557	264 908
	Tillfångatagna	1 000	5 600
Fortsättningskriget	Stupade	58 715	200 000
	Sårade	158 000	385 000
	Tillfångatagna	2 377	64 000
TOTALT	Stupade	81 545	326 875
	Sårade	201 557	649 908

Mannerheims tal till sina soldater vid krigets slut

”Ni ville ej kriget. Ni älskade freden”.

II världskriget är över !

Finska soldater hissar flaggan vid trelandsröset mellan Norge, Sverige och Finland den 27 april 1945, vilket markerade slutet på andra världskriget i Finland

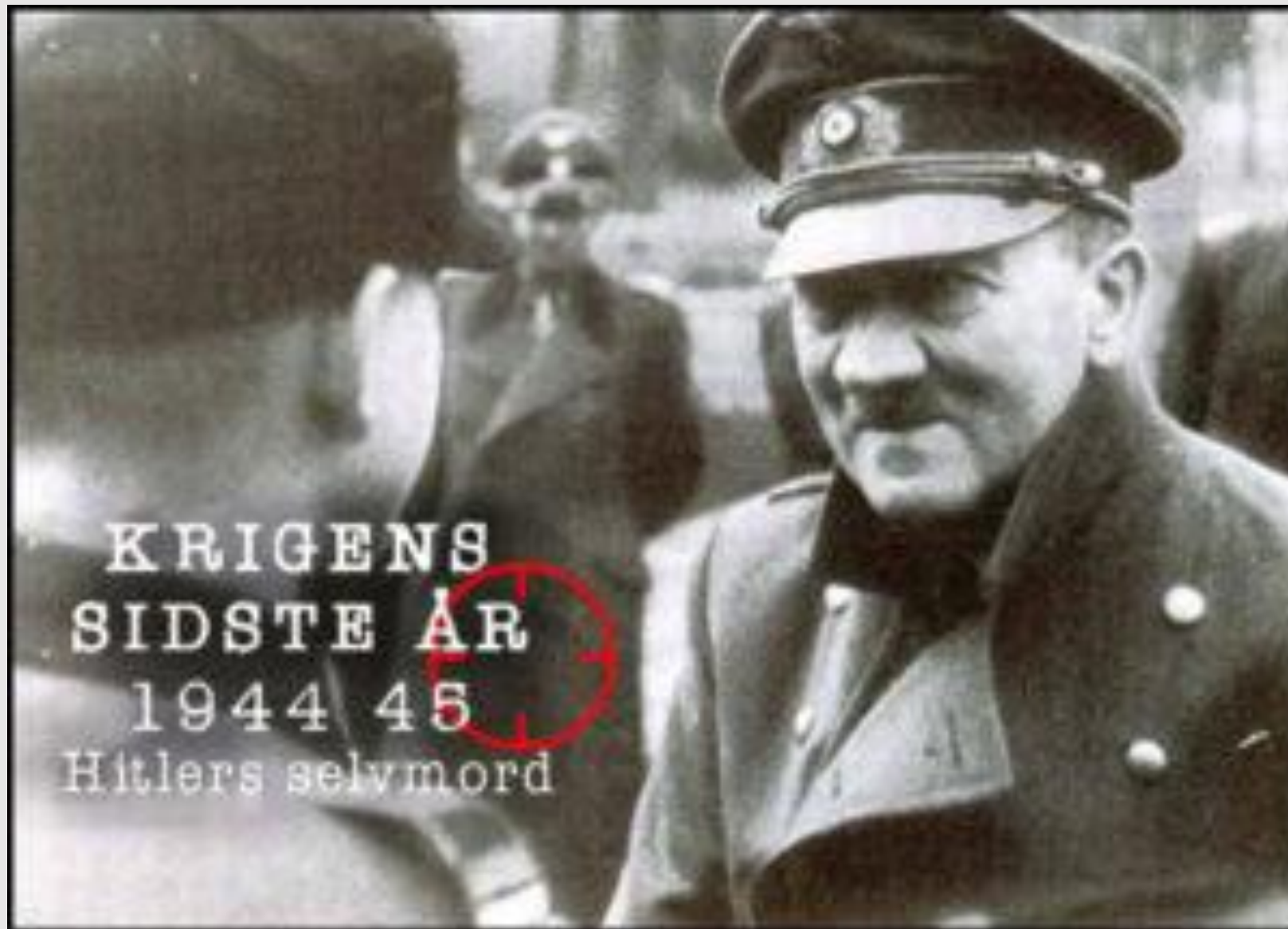
II världskriget är över !

NAZITYSKLANDS FALL

Den 7–8 maj 1945 kapitulerade Tyskland på alla fronter. Efter fem år och åtta månaders krig blev det fred i Europa

Adolf Hitler begår självmord 30.april 1945

På eftermiddagen den 30 april begick Hitler och hans nyblivna fru Eva Braun självmord. Hon med hjälp av en cyanidtablett (blåsyra). Han genom att skjuta sig själv i tinningen.

Dessförinnan hade Hitler testat cyanid-tabletternas tillförlitlighet genom att döda sin schäferhund Blondie.

Liket flyttades minst fyra gånger under de kommande åren. Först 1970 fick några KGB-agenter ordern att förstöra den tyska diktatorns kvarlevor – för gott

En ensam diktator lämnar slagfältet

Klockan var 14.30 den 30 april 1945 när **Adolf Hitler** och hans nyblivna **fru Eva Braun** gick in i ett rum och stängde dörren bakom sig

Till Sist

Ett Stort Tack till den generation som gav fem år av sina liv för att i löpgravarna, på stridsfälten och på hemmafronten försvara vårt fosterland under dess svåra och avgörande tider.

Vi tackar också överbefälhavaren, marskalk C.G.Mannerheim och landets ledning för deras uthållighet i de svåra stunderna.

Utdrag ur Marskalk Mannerheims radiotal:

"Soldater av Finlands ärorika armé! Fred har slutits mellan vårt land och Sovjet – Ryssland, en hård fred som till Sovjet utlämnat så gott som varje slagfält, på vilket ni gjutit ert blod för allt vad vi skatta dyrt och heligt. Ni ville ej kriget. Ni älskade freden, arbetet och framåtskridandet, men kampen blev er påtvingad och i den har ni uträttat storverk som för sekler framåt skola stråla på hävdens blad..."

Detta Landet Älskar Vi

J.L.Runeberg

TACK!

HISTORISKA BERÄTTELSE

Källor:

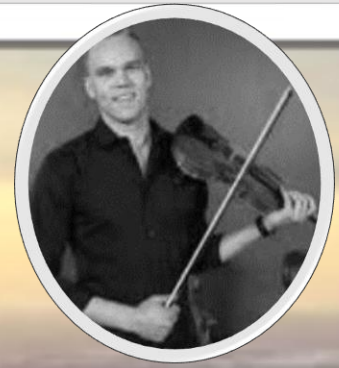
Marskalkens Minnen, Veitsenterällä,
Toivo Määtä, Försvarsstyrelsen,
Tasavallan tiellä, Uppslagsverket Finland,
Militär historia.se, Populär historia,
Historia.nu, m.fl.

Fortsättningskriget och Lapplandskriget

Lars-Eric Thylin / 2023

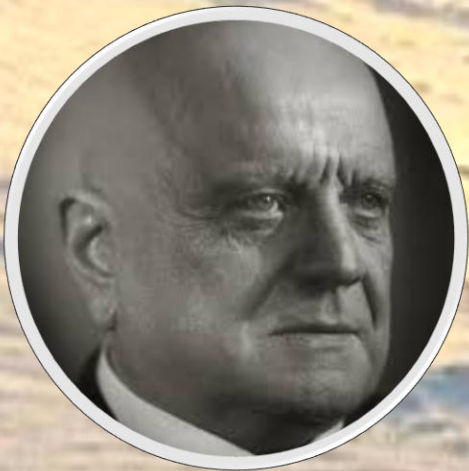
Till Sist

Lyssna gärna under tystnad på tonerna av "Finlandia" med violinisten Pekka Niemi. Inspelningen är gjord på Ylläs i närheten av Lapplandskriget's strider.

ONEVIOLIN

Finlandia

Jean Sibelius

Finlandia komponerade Sibelius år 1899, som en protest mot februarimanifestet och förryskningen av Finland.

<https://www.youtube.com/watch?v=ipZcIIgRIbM>